

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לג.

עין משפט גז מצוה

לא א טו"ט א"ח ס"י
מטו ט"ף ח:
לב ב ג מ"י ז"ד מהל'
שטובה ה' א סגנ
עשין פד טו"ט י"ד ס"י
כח ט"ף י"א:
לג ד מ"י פ"ו מהלכות
לולב הלכה ו סגנ
עשין מד טו"ט א"ח ס"י
מרגל ט"ף ח:

תורה אור השלם

1. ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ הדר
כפת תמר וענף עץ
עבת וערבי נחל
ושמחתם לפני ה'
אלהיכם שבעת ימים.
ויקרא בג כג
2. ולקחתם אגדת אוזב
ותבלתם בכם אשר בסוף
הדגעתם אל המשקה
ואל שתי המזות מן
הדג אשר בסוף ואתם
לא תצאו איש מפתחו
ביתו עד בקר.

שמות יב כב
3. עין ומקור זה יחד לי
לישועה זה אלי ואנוהו
אלהי אבי וארמקנהו:
שמות טו ב

רבינו הגאון

באסא מצרוא, שעליו
צריך וקיימי שבעה בקנה,
ונתיר ד' מנייהו דאינון
רובא ונשתירי תלתא, כיון
דקרינא ביה בכות כשרה,
ואציר דאינון משיטא.
א' פשיטא, ס"ד"א כיון
דקרינא ליה אסא מצרוא,
רס לוח הוה, קמ"ל עץ
עבות אמר דחמנא מכל
מקום. ת"ר יבשו רוב
עליו ונשתירי בו [ג]
ברין עליון לחים כשר.
אמר רב חסדא ובראש כל
אחד ואחד. נקט ראשו
של הירס פסול, עלתה
בו תמרה כשר. עלתה
ביום טוב מאי, ואמרין
מאי קמבעיא ליה, יש
דחייב אצל מצוה או לא.
דאם נראה ונדחה נראה,
כיון שנחיה נדחה, או
ירלמא כיון שחור נראה
כשר, דהא חור לכשרות.
ואמרין תפשוט ליה מהא
דרב פפא דאמר, זאת
אומרת אין דחייב אצל
מצוה. ואמרין היא גופא
אצל מצוה לא שנא לקולא
ולא שנא לחומרא, או
ירלמא לחומרא פשיטא
ליה לקולא מספקא מהא
ואתינן למיפשטא מהא
דחייב עבר וליקט הענבים
מן היהודים פסול דבתי ר'
שמעון בן צדוק, דחכמים
מכשירין. ואסיקנא לא
דכולי עלמא אין דחייב
אצל מצוה, ולולב צריך
אגוד במילף לולב מסוכה
פליגי בו, עד והכא בלולב
צריך אגוד, ובפלוגתא דהני
גנאי, דתניא לולב בין
אגוד בין שאינו אגוד
כשר, ר' יהודה אומר
אגוד כשר שאינו אגוד
פסול. ואסיקנא כמאן
אזלא הא דתניא לולב
צריך לאגוד, לא אגוד
פסול.

ואימא הכי נמי. תימה מאי ס"ד למיפסליה משום שס לוי
מדי הדם כתיב בקרא הא אפי' הידוף מכשרין אי
לאו משום דכתיב דרביה דרבי נועם:
נקטם מערב יו"ט ועלתה בו תמרה ביו"ט מהו. אף על פי

שצונטרס הזכיר נראה ונדחה הא
דהכא דחוי מעיקרא הוא כיון
דמחלת יו"ט לא חוי דמנוכה לקמן
גזי אשחור מעיו"ט ונהי דגזי קדשים
פשטא לן דחוי מעיקרא הוא דחוי
גזי מפריש נקבה לפסחו צפ' מי
שהיה טמא (פסחים ד' נח. וס) וגזי
זהמה של שני שותפים צפ"ק דזבחים
(ד' י' וס) וצפ"ק דקדושין (ד' ו. וס) וס)
גזי מלוא מיבעיא לן וכי תימא הא
לאסקין גזי אשחור תפשוט דחוי
מעיקרא לן הוא דחוי לא דמיין להכא
כדפרישנא לעיל דשמאי התם דצידו
ללקט ואפי' צדקים מכשירין מה"ט
צמסת זבחים פ' כל הפסולין (דף לז:
וס) דתנן גזי קבל הכשר ותנן לפסול
יחזור לכשר ופריך צננ' וליחוי דחוי
ומשני רב אשי כל שצידו לא הוא דחוי
ומיהו לא לגמרי דמי להאי דינא דהא
נראה ונדחה הוא ולקמן מוכרח דלא
תפשוט מיני' נראה ונדחה חוזר ונראה
אע"ג דצידו ללקטן וכן זההיה דהפריש
קרבן והמיר דת דצידו לחזור ואפילו
הכי אמרין פ"ק דזבחים (ד' י' וס) וס)
הואיל ונדחה ידחה עוד אמר דזבחים
פרק קדשי קדשים (ד' נט. וס) כל
הקדשים שנשחטו עד שלא הפגם
המוציא דחייב נפגם המוציא פסולין
דחוי ונדחה ידחה אע"פ שצידו
לתקן ורצין לחלק דצדדים והא דמדמי
הכא הייא דיקסוי הדם דצידו לגלות
מכל מקום היה לו לחשוב דחוי הואיל
ונפטר מלככות לא נתחייב להזיחו מן
דחוי כדי לחזור ולככות והא דמייתי
לימא כנחאי מעשר ולקטן הוה מני
לדחוי דמ"ד התם אין דחוי משום
דצידו לתקן אצל הכא דאין צידו
לתקן דשחטו: **והכא במה דברים**
מסוכה פלוגתא. והוא המלוא שמעוין
פלוגתאיהו בליקטן בהיתר כגון מעשר
יוס טוב לאחר שאגדן והא דנקט
פלוגתאיהו בליקטן צאיסור כגון ציו"ט
לאשמעי' דאפילו הכי חכמים מכשירין
דאין דחוי:

שנים

לכם ביום הראשון וכתיב בתים² ולקחתם אגודת אוזב מה להלן אגודה אף כאן
אגודה ורבנן לית להו לקיחה לקיחה מאן אגודת אגודת רת"ר דלולב³ מצוה לאגודו
ואם לא אגודו כשר מני אי רבי יהודה כי לא אגודו אמאי כשר אי רבנן מאי
מצוה קא עביד לעולם רבנן ומצוה משום⁴ זה אלי ואנוהו: או שהיו ענביו
מרוכזין: אמר רב חסדא דבר זה⁵ רבינו הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו
לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים או שלשה מקומות כשר א"ל רבא

שנים

דלא נראה ונדחה הוא אלא דחוי מעיקרא. והאי דנקט פלוגתאיהו צמיעטן ציוס טוב משום דסתמא צתר דלאגדיה הוא דהא ציוס טוב
לא אגדי ליה וחי לא רצין אגד אינטרין למינקט ציוס טוב משום דאי לאו דקדש היוס אכתי לא חל עליה זמן מלוא ולא שס מלוא
למקרייה דחוי: ומאן דמכשר סבר. אין דחוי לענין מלוא אלא לענין קדושה כגון קרבנות: לא דכ"ע לא אמרי' יש דחוי מצוה.
וטעמא דמאן דפסול מצוה תעשה ולא מן העשוי הוא דקסבר לולב צריך למיגד ושייך ציה עשיה והכא צמיתף לולב מסוכה פליגי:
ליפנין. צבנין אכ מלוא או צעשיה מה זה ולא מן העשוי אף זה ולא מן העשוי: ואנוהו. התנאהו ללוב לפניו: צבניו.
(ס) רב: במקום א'. שהעצבים כולן ציהו ומהו מרוכזין זה זה העלין שצבל הדקס: הכי גרסינן לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים
ושלשה מקומות כשר אמר ליה רבא שנים ושלושה מקומות הוה ליה מנומר ופסול. הכי גרסינן לה לקמן לענין עלתה חזוית צאתרו:

מנומר

כשר. אי כו' יהודה כי לא אגודו אמאי כשר, ואי כרבנן מאי מצוה. לעולם כרבנן, ומצוה משום זה אלי ואנוהו. פסיקא או שהיו ענביו, פי' פירותיו מרובות מעליו פסול.

אסא מנראה. גדל על המיזר של שדה ומתוך שיש לו מקום פנוי
הוא משבחה ומללית. לישנא אחרתא אסא מנראה הדם מנרי:
שלשה זבי עליו לחין. שלשה צדין וצבל גד וצד שלשה עלין לחין
דצבזיר משלשה עלין לא הוה עבות: ובראש כל אחד. סיהו עלין

לחין צראשי הצדים אצל צמלנעס
לאו הדר הוא: ועלטה צו סמרה.
כמין תמרה ענין הנמאל צבלי ערצה
פעמים צעלין צבוק כמין פרי ירוק
ולוצעין צו הנשים כעפיהס: ועלטה
צו סמרה ציוס טוב. משנאגד צבתלוש
נמי סלקא ציה: יש דחוי אצל מלוא.
כלומרס) ניהגת תורת דחוי אצל מלוא
שס שניהגת אצל קרבנות דאס נראה
ונדחה משנשחט' אמרת ידחה דמו

לא הדר חוי הכא נמי הואיל ונדחה
שנקטס תו לא הדר מיחוי צבליית
תמרה. והשתא ל' לויק צין דחוי
מעיקרא לנראה ונדחה דהאי דנקטס
מעיו"ט לא נראה מעולם: כספו.
אדס לרס חיה או עוף: לא שנו.
דכסוה הרוח חייב לככות ואמר רבה בר בר
והתגלה: הואיל ואידיה. על ידי הרוח
מכיוס של מלוא דקראמר דכי לא
נתגלה פטור מלככות: אידיה. לעולם
ואפילו נתגלה: ואמר רב פפא גר':
דרב פפא גופיה. האי דיוקא דרב
פפא מיבעיא ל' ל' רימיה: מיפשט
פשיט ליה. לתנא דתנא כסוה הרוח
חייב לככות דאין דחוי: לא שנו
לחומרא. כי הכא דמחייב ליה ציוסוי
משום טעמא דאין דחוי: ולא שנו
לקולא. כי היאיל ד' ירמיה דאי
אמרין אין דחוי הוא כשר ואס יש דחוי
הוי פסול ואמרין אין דחוי ומכשרין:
או דלמא מספקא ליה. לתנא ומספקא
לחומרא הוא דמחייב ליה ציוסוי שמו
אין דחוי: אכל לקולא. כגון לענין
תמרה: לא אמרין. אלא פסלינן
שמו יש דחוי או אין דחוי: עבר
ולקטן. לענינא דקס שהיו מרוכזין
מעלין ומגן [ג]: אס מיעטן כשר ואין
מעטין ציו"ט משום שבות שדומה
למתקן כלי ומכשירו ואס עבר ומיעטן
פסול כדמפרש טעמא ואולי: כסרוה.
רבנן דבי מדרשא דבעו למימר דף
פלוגתא ציש דחוי ואין דחוי היא:
דכ"ע. רבנן ור' אלעזר צר' צדוק:
לולב אין רצין אגוד. ולא שייך ציה
עשיה דלוקי טעמא דר' אלעזר
דפסל משום תעשה ולא מן העשוי
צפסולות ור' רצין אגד אפי' משום
תעשה ולא מן העשוי לא מיפסיל דהא
צדידיה לא כתיב תעשה: ולולב
מסוכה לא יליף. הלכך מהשתא ליכא
למיפסליה אלא משום דחוי כיון
שאגוד צפסול מעיקרא עליו שס לולב של
מלוא צעשת דחוי נדחה לעולם ואע"ג

גב' יש דחוי אצל שבות.
ענין שטוב דף טו ע"ב
תוס' ד"ה תנאמי:
שם א"ר"ה דבר זה רבינו
הגדול אמר. וזה
לקמן דף ט"ז ע"ב:

מוסף רש"י

אלא שחור ונתגלה.
לאחר שפסקה הרוח (זו)
אבל לא חזר
ונתגלה פטור מלככות.
דהא מוכחה ושומד הוא
(חולין י"ג). כי הוה
ונתגלה אמאי חייב
לככות. הא חידיה ליה
כפשיטתו הרוח, כיון דכל
זמן שלא נתגלה פטור
מלככות אדחיה ליה מכיוסו
(ע"ז י"ג). דהא פסול
ונתגלה פטור מלככות
(חולין י"ג). אין דחוי
אצל מצוה. אין אמרין
דחוי אצל מלוא, ובי
אמרין דחוי צפסול קרבן
הוא דלמרין (שם). עבר
ולקטן. עבר על דברי
החכמים שאמרו על מעטין
ציו"ט ולקטן ציו"ט (ע"ב)
לא ילפינן לולב
מסוכה. לפסול צה את
השנה, לא ילפינן אף
לדחוי, ואין אדס דן גריד
שהו מעטתו אלא אס
למדו מדור ודור מדור עד
משע דביע' ושמה מקריאת
הללו לא לדרוש גזירה שהו
נכתבו (שם וכע"ז ב"ב
רש"י ס"י רנ"ג).

א) נראה דהסר צ' רבינו אמר אפי' ש"מ האי אסא מנראה כשר להשעלא.